

NORGES HØYESTERETT

Den 24. november 2016 ble det av Høyesteretts ankeutvalg bestående av dommerne Bull, Falch og Bergh i

HR-2016-2406-U, (sak nr. 2016/2019), sivil sak, anke over kjennelse:

Stiftelsen Flyrettigheter (advokat Joar Heide)

mot

Star Tour Stjernereiser AS (advokat Jon Fors-Skjæveland)

Hovedorganisasjonen Virke (partshjelper)

NHO Luftfart (partshjelper)

K J E N N E L S E :

- (1) Saken gjelder spørsmål om avvisning av gruppesøksmål.
- (2) Stiftelsen Flyrettigheter har reist gruppesøksmål for Asker og Bærum tingrett med påstand om at Star Tour Stjernereiser AS ("Star Tour") skal dømmes til å betale hver enkelt av flypassasjerene ved to konkrete flyvninger 600 euro hver som følge av forsinkede reiser. Det er krevd at saken behandles som utmeldingsgruppesøksmål, jf. tvisteloven § 35-7.
- (3) Asker og Bærum tingrett avsa 8. mars 2016 kjennelse med slik slutning:
  - "1. Sak 15-185120TVI-AHER/2 fremmes som gruppesøksmål etter tvisteloven § 35-7.
  2. Rammen for krav som omfattes av gruppesøksmålet er erstatningskrav fra flypassasjerer ved flyvningene TOM566 26. november 2012 og TOM617 16. januar 2013.
  3. Som grupperepresentant oppnevnes Leif Engesæth."
- (4) Star Tour anket til Borgarting lagmannsrett, som kom til at Stiftelsen Flyrettigheter ikke hadde rettslig interesse i søksmålet, jf. tvisteloven § 1-3. Lagmannsretten avsa 1. september 2016 kjennelse med slik slutning:
  - "1. Sak 15-185120 avvises fra tingretten.
  2. Stiftelsen Flyrettigheter betaler til Star Tour Stjernereiser AS 62 500 –

sekstitotusenfemhundre – kroner i saksomkostninger for tingretten og lagmannsretten seneste to uker etter at denne kjennelsen er forkynt.

3. **Stiftelsen Flyrettigheter betaler til Hovedorganisasjonen Virke 5 000 – femtusen – kroner i saksomkostninger for lagmannsretten senest to uker etter at denne kjennelsen er forkynt."**

- (5) *Stiftelsen Flyrettigheter* har i rett tid anket til Høyesterett og har i hovedsak gjort gjeldende:
- (6) Det foreligger tilstrekkelig rettslig interesse til å fremme søksmålet jf. tvisteloven § 1-3.
- (7) Det følger av Transportklagenemndas avgjørelse i sak nr. 036/13F og 113/13F at de to aktuelle flyvningene som danner grunnlag for kravet i foreliggende sak, faktisk gir grunnlag for erstatning. Ankemotparten har bekreftet at selskapet følger Transportklagenemndas avgjørelse. Det har formodningen mot seg at flere hundre passasjerer som hver for seg har krav på kompensasjon med 600 euro, har blitt informert om dette på korrekt måte etter forordning (EF) nr. 261/2004, men likevel unnlatt å fremme sitt krav overfor Star Tour.
- (8) Dersom søksmålet i denne saken ikke fremmes, kan erstatningsansvarlige flyselskaper ved mislighold av informasjonsplikten effektivt hindre passasjerene i å få sine rettigheter ivaretatt gjennom et gruppesøksmål eller alternativt gjennom behandling i Transportklagenemnda.
- (9) Stiftelsen Flyrettigheter er en ideell stiftelse som ikke har økonomisk interesse i saken. Stiftelsen er ikke opprettet ad hoc med søksmål for øye. Rettsbeskyttelse av erstatningskravene er et samfunnsmessig grunnleggende hensyn, jf. tvisteloven § 1-1 annet punktum.
- (10) Stiftelsen Flyrettigheter har lagt ned slik prinsippal påstand:
- "1. **Tingrettens kjennelse stadfestes.**
  2. **Star Tour Stjernereiser AS, NHO Luftfart og Hovedorganisasjonen Virke betaler i fellesskap saksomkostninger for lagmannsrett og Høyesterett."**
- (11) Subsidiært er det lagt ned slik påstand:
- "1. **Lagmannsrettens kjennelse oppheves.**
  2. **Star Tour Stjernereiser AS, NHO Luftfart og Hovedorganisasjonen Virke betaler i fellesskap saksomkostninger for Høyesterett."**
- (12) Ankemotparten – *Star Tour Stjernereiser AS* – har i tilsvaret i hovedsak gjort gjeldende:
- (13) Stiftelsen Flyrettigheter har ikke rettslig interesse i saken.
- (14) Star Tour har rettet seg etter Flyklagenemndas avgjørelser. Alle flypassasjerer på de to aktuelle flyvningene vil motta erstatning dersom de ber om det. Saken gjelder dermed reelt sett om Stiftelsen Flyrettigheter har rettslig interesse i å få tvangsgrunnlag for tredjepersoners pengekrav. Dette kan ikke være tilfelle.
- (15) Stiftelsen er helt uten tilknytning til passasjergruppene, og dersom det åpnes for søksmål i dette tilfellet, åpnes det samtidig for en rekke tilsvarende gruppesøksmål fra tilsvarende foretak og "rettighetsleverandører". Konsekvensene kan bli en konkurranse om å være

førstemann til å ta ut gruppesøksmål ved flyforsinkelser, og at prosessordningen misbrukes. Stiftelsen Flyrettigheter har ikke dokumentert noe kontakt med noen av passasjerene på de to flyvningene, og stiftelsen har dermed reist saken uten kjennskap til om noen av dem faktisk ønsker dom for kravet. Fraværet av forbindelsen med passasjerene tilsier at lovens tilknytningskrav ikke er oppfylt.

- (16) Søksmålet faller også utenfor stiftelsens formål, da det må sees hen til organisasjonens faktiske virksomhet. Subsidiært anføres at gruppesøksmål etter påmeldingsalternativet, jf. tvisteloven § 35-6, er mer hensiktsmessig enn etter utmeldingsalternativet.
- (17) Star Tour Stjernereiser AS har lagt ned slik påstand:
- "1. **Anken forkastes.**
  2. **Subsidiært dersom søksmålet tillates fremmet: Søksmålet fremmes som et gruppesøksmål etter tvisteloven § 35-6.**
  3. **Stiftelsen Flyrettigheter betaler sakens omkostninger."**
- (18) *Hovedorganisasjonen Virke og NHO Luftfart* har fremsatt partserklæring for Høyesterett, jf. tvisteloven § 15-7 første ledd bokstav b. Stiftelsen Flyrettigheter har ikke hatt innvendinger mot partshjelpen. Partshjelperne har gjort gjeldende det samme påstandsgrunnlaget som Star Tour, og de har vist til anketilsvaret.
- (19) Hovedorganisasjonen Virke har lagt ned slik påstand:
- "1. **Prinsipalt: Anken forkastes.**
  2. **Subsidiært dersom søksmålet tillates fremmet: Søksmålet fremmes som gruppesøksmål etter tvisteloven § 35-6.**
  3. **Stiftelsen Flyrettigheter dømmes til å betale Hovedorganisasjonen Virke sine sakskostnader."**
- (20) NHO Luftfart har lagt ned slik påstand:
- "1. **Prinsipalt: Anken forkastes.**
  2. **Subsidiært dersom søksmålet tillates fremmet: Søksmålet fremmes som gruppesøksmål etter tvisteloven § 35-6."**
- (21) *Høyesteretts ankeutvalg* bemerker:
- (22) Lagmannsretten har avvist søksmålet på det grunnlag at kravene til rettslig interesse i tvisteloven § 1-3 ikke er oppfylt. Ankeutvalget har da full kompetanse, jf. tvisteloven § 30-6 bokstav a.
- (23) Bestemmelsen om vilkår for gruppesøksmål i tvisteloven § 35-2, viser ikke uttrykkelig til tvisteloven § 1-3. Det er likevel ikke tvilsomt at et gruppesøksmål bare kan fremmes dersom de grunnleggende kravene til søksmålsgjenstand, partstilknytning og søksmålssituasjon som følger av § 1-3, er oppfylt.
- (24) Tvisteloven § 1-3 andre ledd lyder slik:

"Den som reiser saken, må påvise et reelt behov for å få kravet avgjort i forhold til saksøkte. Dette avgjøres ut fra en samlet vurdering av kravets aktualitet og partenes tilknytning til det."

- (25) For å gå til søksmål kreves det et *reelt behov* for å få et krav avgjort. Ankeutvalget er enig med lagmannsretten i at slikt behov ikke foreligger i dette tilfellet.
- (26) Star Tour har erklært at alle flypassasjer på de to aktuelle flyvningene vil motta erstatning dersom de ber om det. Stiftelsen Flyrettigheter har ingen tilknytning til noen av passasjerene. Etter ankeutvalgets syn er det da klart at det ikke foreligger noe reelt behov for å anlegge søksmål. At passasjerer kan ha unnlatt å fremme krav fordi de ikke er kjent med sine rettigheter, gir ikke grunnlag for å fremme søksmålet for domstolene.
- (27) Etter dette forkastes anken.
- (28) Star Tour Stjernereiser AS har krevd dekket sine sakskostnader for Høyesterett med 22 000 kroner. Kravet tas til følge, jf. tvisteloven § 20-2 første ledd.
- (29) Også Hovedorganisasjonen Virke har lagt ned påstand om dekning av sakskostnader. Erklæringen om partshjelp er imidlertid sendt av parten selv, uten at det er angitt noen prosessfullmektig. Det er ikke opplyst noe grunnlag for tilkjennelse av sakskostnader etter tvisteloven § 20-5 første ledd tredje punktum. Sakskostnader kan da ikke tilkjennes.
- (30) Kjennelsen er enstemmig.

SLUTNING :

1. Anken forkastes.
2. I sakskostnader for Høyesterett betaler Stiftelsen Flyrettigheter 22 000 – tjuetotusen – kroner til Star Tour Stjernereiser AS innen to uker fra forkynnelsen av kjennelsen.

Ingvald Falch
(sign.)

Henrik Bull
(sign.)

Espen Bergh
(sign.)

Riktig utskrift: